

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29, факс: (044) 277-76-30

---

04 лютого 2016 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я

№ 12

Відповідно до пунктів 1 та 2 Основних принципів незалежності судових органів, схвалених резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 року, незалежність судових органів гарантується державою та закріплюється у конституції або законах країни. Усі державні та інші установи зобов'язані шанувати незалежність судових органів та дотримуватися її. Судові органи вирішують передані їм справи безсторонньо, на основі фактів та відповідно до закону, без будь-яких обмежень, неправомірного впливу, спонукань, тиску, погроз або прямого чи непрямого втручання з будь-якого боку і хоч би з яких причин.

Рекомендація CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи від 17 листопада 2010 року щодо незалежності, ефективності та обов'язків суддів містить положення про те, що виконавча та законодавча влада повинні гарантувати незалежність суддів і утримуватися від дій, які можуть підірвати незалежність судової влади або довіру суспільства до неї.

Як зазначено у статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, метою забезпечення незалежності судової влади є гарантування кожній особі основоположного права на розгляд справи справедливим судом лише на законній підставі та без будь-якого стороннього впливу.

Реалізація зазначених правових гарантій здійснення правосуддя є необхідною передумовою належного виконання судом своїх конституційних функцій із забезпечення дії принципу верховенства права, захисту прав і свобод людини та громадянина, утвердження і забезпечення яких є головним обов'язком держави (статті 3, 8, 55 Конституції України).

Вказані положення міжнародно-правових актів та Конституції було порушено за наступних обставин.

В провадженні Київського апеляційного господарського суду у складі колегії суддів Федорчука Р.В. (головуючий), Лобаня О.І., Майданевича А.Г. перебуває справа № 910/19980/15, розгляд якої було відкладено на 09 годину

45 хвилин 23 грудня 2015 року.

Однак, 22 грудня 2015 року на підставі ухвали слідчого судді Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська Шевцової Тамари Василівни від 18 грудня 2015 року у справі № 200/26798/15-к (провадження №1-кк/200/11857/15), яка не містила дозволу на вилучення матеріалів справи, старшим слідчим СУ ГУНП України в Дніпропетровській області підполковником поліції Козинцем Р.М. та прокурором прокуратури Дніпропетровської області Власенко Б.С. у ході проведення обшуку у кабінеті судді у приміщенні Київського апеляційного господарського суду було вилучено господарську справу № 910/19980/15 (29 томів).

Матеріали вказаної справи на підставі іншої ухвали слідчого судді Шевцової Т.В. від 10.12.2015 року про надання тимчасового доступу до матеріалів господарської вже надавались 16-17 грудня 2015 року слідчому Козинцю Р.М. з можливістю їх фотографування.

Під час обшуку слідчому Козинцю Р.М. і прокурору Власенку Б.С. було роз'яснено, що матеріали господарської справи, яка перебуває в провадженні суду, не можуть бути вилучені, оскільки провадження по справі не завершено, а пред'явлена ухвала слідчого судді не передбачає вилучення під час обшуку всіх матеріалів справи.

Незважаючи на це, вказаними посадовими особами, які прибули на обшук разом із озброєними людьми у формі без розпізнавальних знаків, з перевищенням своїх повноважень було примусово вилучено всі матеріали господарської справи, що унеможливило вирішення спору в судовому порядку між господарюючими суб'єктами.

Відповідно до пункту 4 постанови Пленуму Верховного Суду України від 13 червня 2007 року № 8 суддя не зобов'язаний давати будь-які пояснення щодо розглянутих справ або справ, які знаходяться в його провадженні, а також надавати їх будь-кому для ознайомлення, крім випадків і порядку, передбачених законом.

Порушенням принципів самостійності судів та незалежності суддів слід визнавати, зокрема, витребування від судді пояснень з питань, які підлягають чи були предметом обговорення у нарадчій кімнаті або спроби розкриття таємниці постановлення рішення в інший спосіб, витребування чи вилучення судових справ, розгляд яких не завершено, а також отримання матеріалів судових справ (копій документів, які містяться у справі, виписок з неї тощо) з порушенням встановленого законом порядку (неповноважним суб'єктом, без належного документального оформлення тощо).

Вилучення матеріалів судових справ, які перебувають у провадженні суду будь-якої юрисдикції, органами досудового розслідування не ґрунтується на кримінальному процесуальному законі та може бути передумовою грубого порушення прав учасників такого судового

провадження. Саме тому виїмка матеріалів судової справи або їх окремих частин є винятковою процесуальною дією, яка може бути здійснена лише у тому випадку, якщо потреби досудового розслідування виправдовують такий ступінь втручання у права і свободи особи.

Також з огляду на те, що незалежність суддів є складовою права на справедливий суд, потрібно враховувати, що не може бути виправданим потребами досудового розслідування застосування заходів забезпечення кримінального провадження, зокрема тимчасовий доступ до речей і документів, а також отримання матеріалів судових справ (копій документів, які містяться у справі, тощо) щодо справ, які перебувають у провадженні судді, або справ, розгляд яких не є завершеним (рішення у справі не набрало законної сили; справа переглядається в апеляційному чи касаційному порядку, за нововиявленими обставинами; не вичерпані всі процесуальні можливості оскарження судових рішень).

У разі звернення слідчого за погодженням з прокурором чи прокурора із клопотанням про надання тимчасового доступу до матеріалів справи відповідної судової юрисдикції слідчий суддя вправі надати тимчасовий доступ лише для ознайомлення з матеріалами справи, виготовлення їх копії, виписки. Вилучення матеріалів судових справ не допускається. При цьому, у виняткових випадках для проведення судових експертиз із матеріалів судових справ можуть вилучатися лише оригінали документів, які існують в одному екземплярі або якщо отримати інший екземпляр неможливо, з одночасною заміною вилученого документа його копією.

Заслухавши та обговоривши інформацію члена Ради суддів України Наставного В.В. про звернення в.о. голови Київського апеляційного господарського суду Андрієнка В.В. щодо проведення 22 грудня 2015 року у кабінеті судді в приміщенні цього суду обшуку співробітниками прокуратури міста Києва та міліції, відповідно до статі 131 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Положення про Раду суддів України, **Рада суддів України**

в и р і ш и л а :

1. Враховуючи обставини, викладені у зверненні в.о. голови Київського апеляційного господарського суду Андрієнка В.В. щодо методів проведення слідчих дій, вважати, що в діях працівників правоохоронних органів мають місце ознаки посягання на незалежність органів судової влади та перевищення ними своїх повноважень.

2. Звернути увагу Генерального прокурора України на те, що, незважаючи на неодноразові рішення та звернення Ради суддів України щодо

забезпечення гарантій незалежності суддів, продовжуються дії, які посягають на незалежність органів судової влади і тим самим унеможливають забезпечення права на справедливий суд та на забезпечення усіма прокурорами й іншими учасниками кримінального провадження дотримання принципу незалежності суддів.

3. Направити звернення Київського апеляційного господарського суду до Генерального прокурора України для внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань та організації досудового розслідування

Про вжиті заходи поінформувати Раду суддів України.

4. Звернути увагу суддів про необхідність врахування особливого правового статусу матеріалів судової справи під час розгляду клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження та клопотань про проведення слідчих (розшукових) дій, дотримання усіх вимог Кримінального процесуального кодексу України та відповідних положень Конституції України.

5. З метою вивчення стану незалежності суддів та узагальнення практики, запросити у голів судів всіх інстанцій та юрисдикцій інформацію про випадки вилучення органами досудового розслідування судових справ (частини матеріалів цих справ), які перебувають (перебували) у провадженні суду, підстави та обставини такого вилучення.

**Голова
Ради суддів України**

В. Сімоненко